

ד.א.ל.ז.ז.ר

עלון לשבת קודש

דברי מחשבה והלכה, ומהנעשה בבתי הכנסת

נושא השבוע: נישואין (נו)

כד' טבת תשפ"ד 1507 (שנה כט')

ההפטרה: "דברי ירמיהו"
(ירמיה א')

פרשת שמות – שבת מברכין

ראש חודש שבט יחול אי"ה ביום חמישי מולדו ביום חמישי בשעה 8:45 ו - 4 חלקים

"לא תאספון לתת תבן לעם ללכבן הלכבנים כתמוול שלשום.." (ה, יז)

"מדוע כתוב "תאספון" בתוספת האות א' ולא "תוספון" עם אות ו'?"

מסביר רבי דוד מלעלוב זצ"ל: פרעה חשש מכוח האחדות של בני ישראל, הכוח בסיועו הם יצליחו לעבור את צרות השעבוד שהסבו להם המצרים.

מאחר וכל כוונתו של פרעה הייתה לשבור את רוחם של בני ישראל, אסר עליהם להתאסף ולהתאחד לכן כתוב "לא תאספון" עם א' מלשון אסיפה.

כן, כבר אז ידעו הגויים שכוחם של ישראל באחדותם. וגם כיום לצערנו מצהירים אויבנו שמא שאירע לנו ר"ל, כיוון שראו כמה פילוגים וויכוחים יש בעם ישראל ופירשו זאת כחולשה ולכן העזו לעשות מה שעשו ר"ל, אולם עם ישראל שם את הסיסמה "יחד בעזרת השם ננצח" נר לרגליו – וזה אשר יביא אותנו אל הניצחון על אויבנו, כי כשמכבדים ואוהבים כל יהודי באשר הוא, נותנים ומעניקים לשני מתוך רצון כן לעזור ולסייע נשפע חסד בכל העולמות ומידת הרחמים שורה ומביאה שפע ברכות והצלחות.... וכל שכן בתוך הבית פנימה יש להימנע מביקורות יתר שמביאות להיכוכים ומריבות.

"ויאמר ה' אליו מי שם פה לאדם.. הלא אנכי ה'" (ה, יא)

הקב"ה הוא הנותן פה לאדם והוא המונע את כושר הדיבור ממנו, הוא הנותן חיים לכל חי והוא נוטלה ממנו בהגיע זמנו של האדם. ומחובתנו להאמין כי כל מה שנעשה עימנו, הוא אך ורק לטובתנו אך בד בבד נתפלל שנזכה לראות את הטוב.

האדם במהלך חייו עובר מהמורות וקשיים וכל שכן בתוך ביתו, אך עליו לדעת כי מה שקורה עימו זה לטובתו גם אם אינו מבין כיצד? ואיך? והחכם עיניו בראשו יעשה השתדלות מצידו לשפר את המצב במידת האפשר ולא יראה בזה סיבה ליצירת פרוד ומחלוקות, אלא להפך ליצירת אחדות להשכנת שלום כי מניסיונות אי אפשר לברוח אך אפשר להתחשל ולהפיק לקחים...

ימי השולחנים

שובבי"ם ת"ת : ר"ת של שמות הפרשות: שמות, וארא, בא, בשלח, יתרו, משפטים, תרומה, תצוה.

וימים אלה מסוגלים כמו חודש אלול ועשרת ימי תשובה להועיל כנגד כל הצרות שבאות על האדם, ולכן יש שעושים בימים אלו תענית דיבור וקוראים ג' פעמים תהילים בלי הפסק עם וידוי הגדול וחוזרים בתשובה, ונחשב כאילו התענו משבת לשבת ונחשב ל- 65,600 תעניות.

והסיבה שקוראים תהילים דווקא כיוון שמסוגל להועיל כנגד כל הצרות הבאות על האדם.

וימים אלה מסוגלים לתיקון הברית לפי שפרשות אלו עוסקות בירידת בני ישראל למצרים כדי לתקן את חטא הברית של אדם הראשון.

ויש שמלווים את תענית הדיבור גם בצום, מכל מקום אברכים ותלמידי חכמים עדיף שיתענו תענית דיבור אך לא יבטלו מסדר לימודם כדי לקרא תהילים, כי אין לך עדיף יותר מלימוד הגמרא וההלכה. (ילקוט יוסף)

הרגל את עצמך לחשוב רק מחשבות טובות, הן תחוללנה בך נפלאות

ע"פ "אור החיים" אופק תל אביב * **לא לעיין בזמן תפילה** * שקיעה 4:51-4:56 * סוף זמן ק"ש 8:42-8:43

ציאת שבת: 5:54

ציאת שבת: 5:23

כניסת שבת: 4:31

פן יהיה מאוחר?

כשהגיעה חיה-איטה לפרקה נחפזו השדכנים להציע עבורה את טובי הלמדנים והמיוחסים, שכן אביה, ר' שאול היה איש נשוא פנים ותלמיד חכם שתורה וגדולה התאחדו על שולחנו, ואף היא היה בה שילוב נדיר של יופי וחכמה.

השדכנים נכנסו ויצאו אך ההצעות נדחו על הסף, עד שיום אחד אמר מנשה השדכן לאביה: "ר' שאול, חוששני שבתך מחפשת לחתן ספר תורה..." , וככל שחלפו השנים התמעטו הצעות השידוכין.

יום אחד שמעה חיה-איטה את הוריה משוחחים, היתה זו שיחה מהולה בכאב: "ריבנו של עולם, מה היא על בתנו היקרה, האמנם נגזר עלינו לראותה עד שילבינו שערותיה?". היא חשה זעזוע לשמע הדברים, אולם בתוך תוכה היא ידעה כי לא תוכל להינשא עם מי שבפגישה עימו יש משום הקרבה. חיה-איטה הגיעה לגיל 32, ההצעות שהועלו היו מביישות, היו אלה ימים עצובים עבורם, ראתה היא את עצבונה של אביה ואת דאגתה השקטה של אימה.

היא כבר היתה מוכנה לויתורים מרחיקי לכת אם לא למען עצמה לפחות למען הוריה, ויום אחד הגיע מנשה השדכן "ובכן זהו זה, נמצא השידוך לחיה-איטה". התקבצו השלושה לשמוע מה בפיו, "ובכן, מנחם ליבר!", "אינך מתכוון בוודאי למתקין המשקופים, הרי הוא אינו יודע ללבן סוגיה כמו שצריך?!" אמר ר' שאול בתדהמה.

"הוא יוכל לפרנס את משפחתו, הוא אדם נדיב לב מאין כמותו..." אמר השדכן. "אתה צודק, מנשה, איני רואה סיבה של ממש להתנגד, אולם נסה לשכנע את בתי", מנשה השדכן החל לתאר בפניה עד כמה הם זוג משמים כשהוא צובע את העתיד בורוד...

כל אותו הלילה הפכה חיה-איטה בדבר ובעיניים אדומות הודיעה להוריה על הסכמתה להינשא למנחם ליבר, ודי לה בפגישה אחת לשם כך.

כשהודיע השדכן למנחם את הבשורה הוא לא ידע את נפשו מתדהמה, היתה זו בשורה משמחת מכדי שתהיה נכונה. נערכה ביניהם פגישה ובתום הפגישה הודיעה חיה-איטה להוריה כי תינשא למנחם.

היתה זו חתונה שמחה-עצובה, מנחם רקד ללא הרף משמחה והודיה לבורא עולם על החסד שהעניק לו במציאת שידוך הגון זה, אולם חיה-איטה חשה עמוק עמוק בתוכה כי היא ויתרה על כל מה ששאפה אליו בחייה וראתה זאת כקרבתן שהקריבה למען הוריה.

חיה-איטה נכנסו למסלול שגרתו, מנחם העריץ את אשתו ללא גבול ואילו היא הסכימה לנוכחותו במחיצתה כמו היה זה מעשה חסד נדיר. בליבה היא ניסתה להילחם עם תחושה זו, אולם היה לה קשה לבטל במחי יד את שאיפותיה לבעל תלמיד חכם, מעודן, משכיל ובעל כושר ביטוי.

מנחם היה רחוק מלהיות תלמיד חכם אולם הוא השתתף בקביעות בשיעור הדף היומי, היא מעולם לא שאלה אותו אודותיהם ולא החשיבה שיעורים אלה, לא מעלה בדעתה עד כמה ציפה שתשאל ותתעניין ועד כמה הוא מאוכזב מאדישותה לנוכח קורבנו, גם על עבודתו הם לא דיברו כאלו עסק המשקופים אינו קיים.

היו ימים בהם היתה נכנסת לעצבות פתאומית ולא היתה משתפת את בעלה בפרטיה. פעם אור עזו ואמר לה: "התדעי, הלא שנינו בני אדם, יכולים אנו להעניק זה לזו, לשמוח ביחד, להעריך זה את זה, היודעת את כמה אני מעריך אותך? המון שמחה בחיים תוכלי למצוא לו רק תירצי".

מנחם החל להשקיע עצמו בעבודה כמפלט מפני מחשבותיו ובזמנו הפנוי עסק בצורכי ציבור ועשה מעשי חסד רבים עם יתומים ואלמנות, זקנים, גלמודים ומשפחות נזקקות. הכל בשקט ובצנעא איש זולתו לא ידע ואשתו פחות מכולם, והפך עם השנים לאיש אהוב על הבריות, עד כי כולם הוקירו והעריצו אותו... עשר שנים מלאו לנישואיהם, חמישה ילדים נולדו להם כשחיה-איטה לקחה על עצמה לדאוג לחינוכם וטיפוחם כתלמידי חכמים, "אם אני לא אעשה זאת, מי יעשה?", חשבה לעצמה.

מנחם הוסיף לכבדה, דיבר אליה בנחת וסבל בגבורה את התפרצויותיה ותסכוליה, רק שאול שהכיר את נפש בתו והלך מחשבותיה העריך מאוד את חתנו, ואהבו אהבת נפש.

ביום חרפי אחד, עת ישב מנחם על אדן החלון במרומי הבניין בו ביצעה חברתו את עבודת הנגרות,

בזרועו השמאלית הצמיד את החלון למקומו ובזרועו הימנית אחז בפטישו, הוא היכה בכל כוחו לעבר המשקוף והחטיא אותו, מעצמת המכה עף למטה למרגלות הבניין, חבטה אדירה נשמעה, צעקה פרצה מפי הפועלים מ...נ...ח...ם... חסר הכרה ומדמם הוא הובא לבית החולים, הרופאים שבדקוהו קבעו כי פצעיו פצעי מוות ושעותיו ספורות. באותה עת שהתה חיה-איטה עם ילדתה בגינה, פתאום חשה בתכונה, אנשים שנראו כפועלים חיפשו דבר מה ולפתע פנו אליה, "את אשתו של מנחם ליבר?" "כן, מה קרה?" "אירעה תאונה, הוא נפל... ממרומי הבניין", "מה אירע לו? הגידו לי!", זעקה.

"הוא פצוע... כדאי שנמהר לבית החולים", היא הוכנסה לחדר בו שכב בעלה, רעד עבר בגופה. "הפרדי ממנו, הוא לא יחיה זמן רב", אמר הרופא וסגר את הדלת. לפתע חשה פחד "מנחם, הולך למות, לא יתכן, מנחם אינו יכול למות", פתאום חשה שעולמה חרב עליה... "לא" – צרחה, "אינך יכול למות מנחם, אשתך אני, חיה-איטה, עליך לחיות, השומע אתה?!"

במוחה צפו ועלו כל אותם ימים בהם דיבר אליה בנחת, הרגיע והחמיא, לפתע כמו נפתח עולמו הפנימי לפניה, פתאום הבינה כי כל אותם שנים חיה לצידו של איש טהור, אציל נפש ומיוחד במידותיו, והיא אחרה את המועד... כיצד לא נתנה דעתה על כך? כיצד סומאו עיניה מראות את מעלותיו הנשגבות? והיא עומדת להפסיד אותו בעוד כמה רגעים. מבעד לדמעות התחננה: "אל תמות לי מנחם, רק עתה אני יודעת כי לא הייתי ראויה להיות עפר לרגלך, אילו ידעת כמה רוצה אני שתהיה לי הזדמנות לומר לך זאת", קולה הפך להסטרי "תן לי הזדמנות אחת, מנחם, אפצה אותך על כל אותם שנים, אני מעריכה אותך כל כך, סלח לי... איני ראויה לסליחתך...".

אביה עמד בצד ודמעות חמות הרטיבו את זקנו הלבן, ופתאום שמעו שניהם קול, "שמעתך... חיה-איטה... שמעתך... וחייתה נפשי... פציעתי היא חסד... ממרומים עדיין לא מאוחר... הוסיף בכבדות "אלוקים... ייתן... לנו... את הכוח... להתחיל מהתחלה...".

הלכות הנהגות בין בני הזוג[ט]

פינת ההלכה

ביקורת בנישואין (ד)

א. ביקורת היא תוכחה הנאמרת כלפי בן/בת זוג על מעשה לא טוב שעשה, התנהגות לא נאותה או דברים פוגעים ומשפילים שאמר (המדריך לנישואין מאושרים לרב זמיר כהן (ג) עמ' 59, זוגיות עם רגש הרב מיכאל לסרי עמ' 220).

דוגמא ממעשה שהיה: לזוג שהיה נשוי 3 שנים נולד בן. כל הזמן היו וויכוחים ביניהם כשהם מעירים זה לזו ללא הרף והתפתח מזה ריב שלם, וגם הבעל לא היה עוזר בבית כלל. פעם אחת במהלך וויכוח חריף שהיה ביניהם החליט הבעל ללמד את אשתו לקח, ארז בגדים במזווה וברח לבית הוריו שמתגוררים בעיר אחרת. האישה מצאה את עצמה לבד עם הבן, היא התקשרה אליו והתחננה שיחזור הביתה אך הוא לא הסכים. לאחר כמה ימים היא נסעה במונית לבית הוריו ושם בכתה והתחננה לפניו שיחזור, לבסוף הוא הואיל בטובו לחזור הביתה תוך שהוא מזהיר אותה שלא להתווכח איתו שאם כן הוא יברח שוב. לאחר מס' חודשים התגלע ביניהם וויכוח גדול והוא ברח שוב לבית הוריו וחיכה שהיא תבוא ותתחנן לפניו ... אך "אין קול ואין עונה", לבסוף החליט לחזור מעצמו אך אשתו לא הסכימה לקבלו והוא נשאר מאחורי הדלת ... כשהיא הוציאה לו צו הרחקה מהבית ... והם התגרשו.

ב. במקום שהבעל יעיר בחוסר סבלנות לרעייתו המתלוננת על קשייה על מה עבר עליה במשך היום יכין ויגיש לה כוס תה או משקה קר, כשפניו מביעות השתתפות בצערה וקשייה ויאמר: "אני מבין אותך, עברת יום לא פשוט, זה באמת נשמע קשה" (המדריך לנישואין מאושרים עמ' 65).

ג. אין דבר כזה "להעיר ודי", שיחה שעוסקת בביקורת בלבד לעולם לא תסתיים בטוב. ההערה צריכה להיאמר במהלך שיחה רחבה במגוון נושאים, בזמנים רגועים כשהקשר ביניהם תקין וזורם (זוגיות עם רגש עמ' 226), וגם אז הביקורת תתחיל במחמאה ותסתיים במחמאה ובאמצע תאמר הביקורת (זוגיות עם רגש עמ' 225, המדריך לנישואין מאושרים עמ' 62).

ד. בשנה הראשונה לנישואין צריכים בני הזוג להימנע כמה שיותר מביקורות והערות הדדיות, אלא ישתמשו רק במחמאות (הנישואין בהלכה ואלגה לרב דוד נקי עמ' 84).

הסבר: כשמטיחים בשני ביקורת והערות, זה כמי שאומר לו "אתה לא בסדר", ומביאים אותו להרגשה של ביזיון והשפלה. והשימוש בזה בשנה הראשונה לנישואין בה עסוקים החתן וכלה בבניין ביתם החדש יש השפעות הרסניות בבניית הקשר ביניהם ויכול להביא ח"ו להיפרדות החבילה (המדריך לנישואין מאושרים עמ' 59).

ה. חלק מההערות של האשה על בעלה ושל הבעל כלפי אשתו נובעים מחוסר הבנה של השוני בין גבר לאשה בחשיבה, ברגשות ובשינויים הפיזיולוגיים החלים בתקופות מסוימות שמביאות להתנהגות מסוימת של האשה שמאפיינים כל אשה באשר היא והוא הדין כלפי הבעל (אור לציון אהבת

לגאון בן ליון אבא שאול עמ' קפו).

הסבר: יש הבדל יסודי בין איש לאשה ואם בני הזוג ידעו ויבינו זאת הם יחסכו לעצמם הרבה כעסים וביקורות מיותרים.

באשה פועל בעיקר כח הרגש ובאיש שולט יותר השכל וזה מתבטא בכל תחומי החיים (אור לניין סס), לו יפנימו זאת בני הזוג יבינו שאין מה לשפוט את הבן/בת זוג על מעשים מסוימים שעושה כוון שהם פועלים ע"פ תכונות היסוד שאיתם נבראו (סס).

האשה קיבלה מבורא העולם רגישות גבוהה להופעה חיצונית לטובת הבית והמשפחה ולכן הופעתה החיצונית תופסת מקום נכבד בנפשה לפי טבעה ולכן היא אוהבת להתחדש כל הזמן בבגדים ואבזרים לבית. האיש קיבל מבורא העולם כלים נפשיים המתאימים למי שמופקד על הבית, מתוקף היותו "שר החוץ" הוא "מחוספס" ופחות רגיש (המדריך לנישואין מאושרים עמ' 31-30).

כמובן שכל אחד צריך לעבוד על עצמו ולשפר את מידותיו, אך אם בכל זאת נתקלים בקשיים אזי נדע להתייחס לזה במידה [בפרופורציה] הנכונה, כי זה טבעו בהתאם למה שנברא.

דוגמאות מעשיות:

* בני הזוג יוצאים לחתונה והאשה מתעכבת בהתארגנותה לחתונה בלבוש והתאפרות ידע הבעל שזה טבעה של כל אשה באשר היא (ז.ע.).

* אשה שראתה בחנות מסוימת בגד שמצא חן בעיניה, היא תקנהו יהיה מחירו אשר יהיה, ולא תנסה לברר אם יש בגד דומה במחיר זול יותר (המדריך לנישואין מאושרים עמ' 31).

* האשה אוהבת להתחדש לכבוד כל אירוע משפחתי בבגד חדש (המדריך לנישואין מאושרים עמ' 31).

* האשה רגישה מאוד ונפגעת בקלות מהמילים "שזורק" הבעל, והוא מיתמם: "מה בסך הכל אמרתי? את אותם המילים אני אומר לחברי והם לא נפגעים", הוא צריך להבין שהאשה רגישה יותר (המדריך לנישואין מאושרים עמ' 31).

* כידוע גברים אינם מרבים להביע את רגשותיהם והדבר לפעמים פוגע באשה:

- איש אחד שאשתו נפגעה מכך שלא החמיא לה אמר: "אני לא מבין, אתמול אמרתי לה שהיא יפה, שלשום אמרתי לה שהיא הטבחית הטובה ביותר, מה היא עוד רוצה?".

- לפעמים האשה מתאמצת ועושה עבור בעלה ואיננה מקבלת ממנו תודה מיוחדת, מחמאה או הערכה. תחושתה היא "הוא איננו מעריך כלום!", על פי רוב טעות לחשוב כך, כי הגברים מטבעם ממעטים לבטא את הערכתם ולכן האשה תנהג בחכמה ו"תזמין" מבעלה מחמאות וחיזוקים כגון: אם לבשה בגד חדש והוא לא מחמיא על כך, תשאל אותו: "איך אני נראית?" (הוא יקלוט שהיא לובשת בגד חדש ויחמיא לה). או לגבי האוכל תשאל: "איך יצא האוכל?" (הוא יקלוט שצריך להודות) וכו' (הנשואין בהלכה והאגדה עמ' 87-86).

* כידוע גברים חשים לכבודם מכוח היותם מופקדים על הבית וכל פגיעה בכבודם נתפסת אצלם בצורה קשה (המדריך לנישואין מאושרים עמ' 39-38) לכן האשה תקפיד לכבד את בעלה ולהתחשב בדעתו בתחומים השונים וכו' (הנשואין בהלכה והאגדה עמ' 86).

ו. ישנם מצבים שמעירים מס' פעמים בעניין מסוים ואין שיפור או שיש שיפור לזמן קצר, אין להתרגז בשל כך ולחשוב שהצד השני לא מתייחס לבקשתנו, אלא יש לדעת שמדובר בשינוי הרגלים של הצד השני ועל זה אמר רבי שמואל מסלנט, מייסד תנועת המוסר: "קל יותר ללמוד את כל הש"ס מאשר לתקן מידה אחת באדם!" [ולסיים את כל הש"ס בהנחה שלומדים דף ליום לוקח 7 שנים!] (הנשואין בהלכה והאגדה עמ' 68).

הסבר: לכל אדם באשר הוא יש פגמים וחסרונות, אין אדם מושלם וממלא כשאדם מתחתן ומגלה מידות אלו ואחרות בבן הזוג שאינן לרוחו, לא יתמקד בהם לשנותם ואז כל הזמן יהיו ויכוחים ומריבות אלא יתחבר למידות טובות שיש באותו בן/בת זוג ש"יכסו" על הדברים הלא טובים שקשה לשנותם (סס).

ז. מאחר והביקורת כלפי בן/בת הזוג יוצרת משקעים ופוגעת באישיותו חובה לאזנה בזמן אחר ע"י מחמאות על אישיותו ומעשיו.

הסבר: אם נדמה את החשבון הרוחני השיתופי בין בני זוג לחשבון בנק, הרי אם מחמאה יוצרת פלוס בחשבון וביקורת מינוס, ביקורת פוגענית אחת שקולה כנגד מחמאות רבות ובכוחה למחוק מהחשבון כמה וכמה מחמאות.

כדי שה"חשבון" יהיה ביתרת זכות קחו כלל ברזל בשלום בית: "על כל חמש מחמאות ביקורת אחת לכל היותר" (המדריך לנישואין מאושרים עמ' 65-64).

ח. הדרך היחידה לגרום לשינוי במידות של בן/בת זוג הוא ע"י מחמאות ועידוד ולא על ידי ביקורת והערות (המדריך לנישואין מאושרים עמ' 67).

עידוד פרושו לחזק את הקיים בצד השני כדי שיתחזק וישתפר עוד ועוד מעצמו, כלומר יש לחפש "בזכוכית מגדלת" פעולה טובה שביצע באותו תחום שקשה לו לחזקה ולהדגישה, ובכך לעזור לו לרצות להשתפר מעצמו (דרכי החינוך היסודי עמ' 5-4).

העלון מוקדש לעילוי נשמת כרמלה בת שרה ז"ל למשפחות גיאית ת.ג.צ.ב.ה.

טל': 08-8644452 אתר העלון: alonhaihud.co.il דוא"ל: haihud.ashdod@gmail.com